

นวัตกรรมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Financial Access for Small and Medium Enterprises (SMEs) in the Northeastern Region

- **กรวิทย์ ตันศรี**
- เศรษฐกรอาวุโส
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
-
- **Konwit Tunsri**
- Senior Economist, Regional Economy Division
- Bank of Thailand, Northeastern Region Office
- E-mail: KonwitT@bot.or.th
-
- **สิริธร จารุญญลักษณ์**
- เศรษฐกรอาวุโส
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
-
- **Sireethorn Jarutanyalak**
- Senior Economist, Regional Economy Division
- Bank of Thailand, Northeastern Region Office
- E-mail: SireethJ@bot.or.th
-
- **อรรินทร์ ไชยบุตร**
- เศรษฐกรอาวุโส
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
-
- **Orarin Mulakut**
- Senior Economist, Regional Economy Division
- Bank of Thailand, Northeastern Region Office
- E-mail: OrarinC@bot.or.th
-

- **พรนิภา สิบไพธ์**
- เศรษฐกรอาวุโส
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
-
- **Pornnipa Sinpo**
- Senior Economist, Regional Economy Division
- Bank of Thailand, Northeastern Region Office
- E-mail: PornipT@bot.or.th
-
- **สุภากรณ์ วัฒนอดมชัย**
- เศรษฐกรอาวุโส
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
-
- **Suphaphorn Vattanaudomchai**
- Senior Economist, Regional Economy Division
- Bank of Thailand, Northeastern Region Office
- E-mail: SuphaphV@bot.or.th
-
- **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรัชชัย จันทร์จรัส**
- ผู้นิพนธ์ประสานงาน
- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
-
- **Assistant Professor Dr. Surachai Chancharat**
- Corresponding Author
- Economics Discipline
- Faculty of Management Science, Khon Kaen University
- E-mail: csurac@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ว่ามีลักษณะอย่างไรและให้ความสำคัญกับปัจจัยใด จึงทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่ยังเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน (2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ประกอบการ SMEs ในภาคฯ ที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ใน 5 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี อุดรธานี และร้อยเอ็ด โดยแบบสอบถามได้รับการตอบกลับจำนวน 360 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.1 ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลสินเชื่อ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 ธนาคาร รวม 10 แห่ง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ ให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญ 7 ปัจจัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในภาพรวมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (2) ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ (3) ปัจจัยด้านประวัติทางการเงินและหลักประกัน (4) ปัจจัยด้านสารสนเทศทางการเงินและการเงิน (5) ปัจจัยด้านบุคคล (6) ปัจจัยด้านสถานะทางสังคม (7) ปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุน ตามลำดับ ผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มธุรกิจที่จัดตั้งใหม่หรือประกอบกิจการน้อยกว่า 3 ปี และกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยที่จัดตั้งในรูปแบบร้านค้าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม การเตรียมความพร้อมก่อนขอสินเชื่อ ยังคงเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ กล่าวคือ ควรศึกษาเพื่อให้ทราบถึงนโยบายการให้สินเชื่อของแต่ละธนาคารที่สอดคล้องกับประเภทธุรกิจที่ดำเนินอยู่ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกธุรกิจ เข้าใจเป้าหมายและแผนธุรกิจ ให้ความสำคัญกับการหมุนเวียนบัญชีกับธนาคาร การรักษาประวัติทางการเงินของธุรกิจ ควรรักษาระบบบัญชีและระบบข้อมูลการเงิน รวมถึงการบริหารจัดการโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลฐานะและผลการดำเนินงานของกิจการมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งนอกจากจะส่งผลดีต่อโอกาสในการได้รับการพิจารณาให้สินเชื่อแล้ว ยังช่วยลดเงื่อนไขการให้สินเชื่อและได้รับอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมมากขึ้น รวมถึงยังทำให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงมาตรการการส่งเสริมต่าง ๆ จากภาครัฐได้มากยิ่งขึ้นด้วย

คำสำคัญ: การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การขอสินเชื่อ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The purpose of this research was (1) to study and analyze the characters and major factors required to access commercial banks' credit for the Small and Medium Enterprises (SMEs) in the northeastern region in order to guide SMEs who have problems with financial access, and (2) to give advice and guidance to SMEs so they have more opportunities to access a bank's credit. The study was conducted in five provinces in the northeastern region: Nakhonratchasima, Khonkaen, Ubonratchathani, Udonthani and Roiet. Questionnaires were completed by 360 companies and interviews were conducted with executives responsible for credit of 10 branches of three commercial banks. Data were analyzed using factor analysis. The results showed that SMEs which obtain commercial bank's credit placed importance on seven major factors, which are in line with the interview results: (1) business environment; (2) administration

and management; (3) credibility and collateral; (4) accounting and financial transactions; (5) Individual factors; (6) social status and; (7) business capital structure. In addition, the results showed that SMEs facing severe problems with financial access are those of new establishments or running businesses less than three years, and micro SMEs set up in the form of small shops. However, being well prepared prior to applying for credit is something that the SME operators should take into account. They should know the credit policies of each bank relating to their businesses, pay attention to business management of both the internal and external environment, understand the goal and the business plan as well as have regular transactions on the bank statement. Moreover, they should keep good financial records of the business, consult with Thai Credit Guarantee Corporation when having collateral problems, be well prepared concerning the commercial document system, the finance and accounting system as well as manage their capital structure appropriately. Doing all these things is to have correct and reliable data of business status and performance, which not only brings about credit approval opportunities but also reduces tight credit conditions and obtains fair interest rates from a commercial bank. This also assists the businesses to access various promotion measures run by the government.

Keywords: Financial Access, Loan Application, Small and Medium Enterprises

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นหน่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการจ้างงาน ด้านการเป็นผู้จำหน่าย รวมถึงด้านการผลิตหรือรับช่วงการผลิตเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ (Supply Chain) แต่ที่ผ่านมา ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนยังคงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของผู้ประกอบการ SMEs มาโดยตลอด ส่งผลกระทบต่อการเติบโตและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ดังนั้น การหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้ธุรกิจ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ได้มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จึงยังคงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ การศึกษาครั้งนี้ จึงได้มุ่งศึกษาในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ ที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ว่า มีลักษณะอย่างไร ให้ความสำคัญกับปัจจัยใดบ้างจึงทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบให้กับผู้ประกอบการ SMEs ที่ยังเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน ให้มีความรู้และความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับการขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดและทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

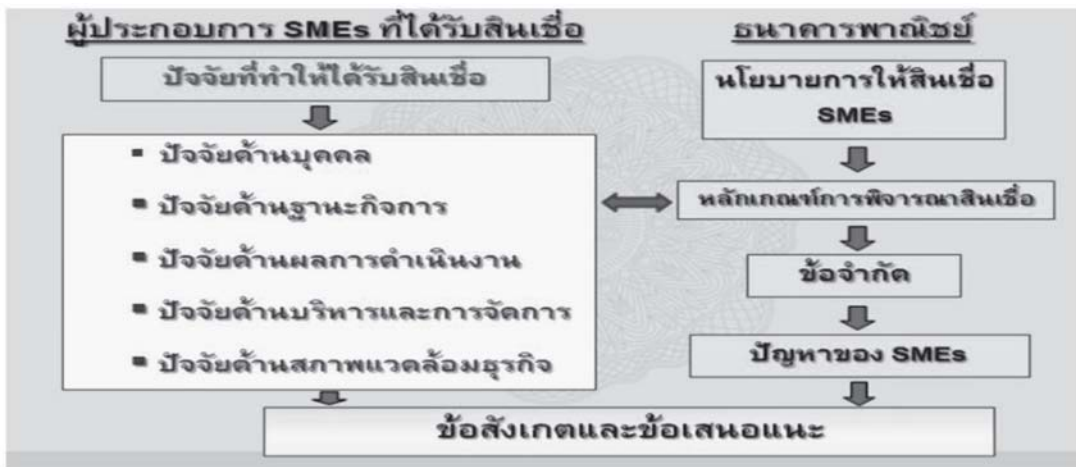
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ ที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ว่ามีลักษณะอย่างไร ให้ความสำคัญกับปัจจัยใดบ้าง จึงทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อนำมา กำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบให้กับผู้ประกอบการ SMEs ที่ยังเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดพิจารณาจาก วิธีปฏิบัติในการพิจารณาสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และการสัมภาษณ์ผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลสินเชื่อขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษา และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 5 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านฐานะกิจการ ปัจจัยด้านผลการดำเนินงาน ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ รายละเอียดดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างพิจารณาตามสัดส่วนโครงสร้างสินเชื่อรวมที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ธุรกิจ SMEs ใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจำแนกตามประเภทธุรกิจ (Sector) ได้แก่ ภาคการค้า ภาคบริการและอื่นๆ และภาคการผลิต ตามลำดับ รวมถึงพิจารณาปริมาณสินเชื่อแก่ SMEs จำแนกรายจังหวัดสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี อุตรธานี และร้อยเอ็ด ซึ่งทั้ง 5 จังหวัด

มีปริมาณสินเชื่อแก่ SMEs รวมเท่ากับร้อยละ 59 ของสินเชื่อ SMEs รวมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยส่งจำนวนแบบสอบถามรวม 1,626 ราย ได้รับการตอบกลับรวม 360 ราย อัตราตอบกลับเท่ากับร้อยละ 22.1 ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลสินเชื่อขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกจำนวน 3 ธนาคาร 10 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามผู้ประกอบการ SMEs ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลสินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.909 ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย **ส่วนแรก** เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนคำถาม 10 ข้อ **ส่วนที่สอง** เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับสินเชื่อจำนวนคำถามรวม 32 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ด้านฐานะกิจการ ด้านผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ **ส่วนที่สาม** ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลสินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 ธนาคาร รวม 10 แห่ง

ในจังหวัดขอนแก่น อุดรธานี นครราชสีมา และอุบลราชธานี ซึ่งคำถามหลักประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายและนโยบายการให้สินเชื่อ ผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อแก่ SMEs ปัจจัยที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ และปัญหาของผู้ประกอบการ SMEs รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Science: SPSS โดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการทำค่าความถี่และร้อยละ สำหรับการจัดกลุ่มปัจจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการศึกษา สำหรับการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของคำตอบจากแบบสอบถาม ได้กำหนดไว้ดังนี้

ระดับความสำคัญมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความสำคัญมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความสำคัญปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความสำคัญน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความสำคัญน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

2. หากข้อมูลตัวอย่างใดมีค่าของตัวแปรต่ำสุดหรือค่าสูงสุดผิดปกติ (Outlier) จะถูกตัดออกไปไม่นำมาประมวลผลการวิเคราะห์ปัจจัย

3. การพิจารณาว่าตัวแปรใดมีความผันแปรในปัจจัยร่วมของปัจจัยใดมากนั้น จะพิจารณาจากค่า loading ของตัวแปรที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป รวมถึงการพิจารณาว่าควรมีปัจจัยร่วมกี่ปัจจัยนั้นจะพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen Value) การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลว่าสมควรจะใช้เทคนิค

การวิเคราะห์ปัจจัยหรือไม่ ใช้วิธีตรวจสอบโดยใช้สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin: KMO พบว่า ค่าสถิติ KMO มีค่าเท่ากับ 0.877 ซึ่งอยู่ในระดับดี และการทดสอบโดยวิธี Bartlett's Sphericity Test พบว่า ค่า Bartlett's Test = 4721.71 ค่า P-value หรือ Significance ของการทดสอบ = 0.000 สำหรับการหมุนแกนปัจจัยร่วมใช้วิธีหมุนแกนปัจจัยร่วมให้ตั้งฉากกัน โดยวิธี Quartimax

ผลการวิจัย

1. จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

กิจการส่วนใหญ่เป็นภาคการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ 56.7 รองลงมาเป็นภาคบริการและอื่น ๆ ร้อยละ 22.5 และภาคการผลิตร้อยละ 20.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลร้อยละ 56.7 เป็นกิจการขนาดเล็กร้อยละ 74.4 ส่วนใหญ่อายุของกิจการตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปร้อยละ 88.6 ผู้บริหาร/เจ้าของกิจการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 48-66 ปี รองลงมาเป็นอายุระหว่าง 33-47 ปี หรือเท่ากับร้อยละ 44.7 และร้อยละ 43.1 ตามลำดับ และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าสูงถึงร้อยละ 60.3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทกิจการ	ค้าส่งและค้าปลีก	204	56.7
	การบริการและอื่น ๆ	81	22.5
	การผลิต	75	20.8
	รวม	360	100.0
2. สถานะกิจการ	บุคคลธรรมดา	156	43.3
	นิติบุคคล	204	56.7
	รวม	360	100.0
3. ขนาดของกิจการ (แบ่งตามขนาดสินทรัพย์ไม่รวมที่ดิน)	ขนาดเล็ก	268	74.4
	ขนาดกลาง	92	25.6
	รวม	360	100.0
4. อายุของกิจการ	ไม่เกิน 5 ปี	41	11.4
	ตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป	319	88.6
	รวม	360	100.0
5. อายุเจ้าของกิจการ/ผู้บริหาร	12-32 ปี	24	6.7
	33-47 ปี	155	43.1
	48-66 ปี	161	44.7
	ตั้งแต่ 67 ปีขึ้นไป	20	5.6
	รวม	360	100.0
6. ระดับการศึกษา	ม.ปลายและต่ำกว่า	88	24.4
	ปวส. หรือ อนุปริญญา	55	15.3
	ป.ตรีและสูงกว่า	217	60.3
	รวม	360	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย ได้แก่ การมีประสบการณ์ทางธุรกิจมาก่อน การเป็นลูกค้าสินเชื่อของธนาคารมาก่อน และการรู้จักสร้างโอกาสและหาช่องทางดำเนินธุรกิจ ตามลำดับ ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง 5 ปัจจัย ได้แก่ การมี

ความเข้าใจในการจัดทำแผนธุรกิจ การเป็นลูกค้าเงินฝากของธนาคารมาก่อน การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายด้านการให้สินเชื่อและเงื่อนไขต่าง ๆ ของแต่ละธนาคารก่อนขอสินเชื่อ การมีสถานะทางสังคมและการติดตามข่าวสารหรือรับข่าวสารเศรษฐกิจและการเงิน ตามลำดับ และให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับน้อย 1 ปัจจัย คือ การเข้าอบรมและสัมมนาในหลักสูตรที่สถาบันการเงินจัด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญปัจจัยด้านบุคคล

ปัจจัยด้านบุคคล	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การมีประสบการณ์ทางธุรกิจมาก่อน	3.86	0.92	มาก
2. การเป็นลูกค้าเงินฝากของธนาคารมาก่อน	3.34	1.09	ปานกลาง
3. การเป็นลูกค้าสินเชื่อของธนาคารมาก่อน	3.84	0.89	มาก
4. การมีสถานะทางสังคม	3.07	1.02	ปานกลาง
5. การเข้าอบรม/สัมมนาในหลักสูตรที่สถาบันการเงินจัด	2.44	0.93	น้อย
6. การมีความเข้าใจในการจัดทำแผนธุรกิจ	3.44	0.91	ปานกลาง
7. การรู้จักสร้างโอกาสและหาช่องทางดำเนินธุรกิจ	3.68	0.87	มาก
8. ติดตามข่าวสารหรือรับข่าวสารเศรษฐกิจและการเงิน	2.98	0.99	ปานกลาง
9. การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายการให้สินเชื่อ และเงื่อนไขต่าง ๆ ของแต่ละธนาคารก่อนขอสินเชื่อ	3.18	1.02	ปานกลาง
รวม	3.31	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านฐานะกิจการโดยรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีประวัติ

ชำระหนี้ที่ดี การใช้ส่งหาปริมาณการค้าประกัน การที่กิจการมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ และการที่กิจการมีหนี้สินน้อยกว่าทุน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญปัจจัยด้านฐานะกิจการ

ปัจจัยด้านฐานะกิจการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การที่กิจการมีหนี้สินน้อยกว่าทุน	3.72	0.88	มาก
2. การที่กิจการมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ	3.81	0.86	มาก
3. การมีประวัติชำระหนี้ที่ดี	4.44	0.72	มาก
4. การใช้อสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน	4.35	0.76	มาก
รวม	4.08	-	มาก

จากตารางที่ 4 ผู้ประกอบการ SMEs ให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก 4 ปัจจัย ได้แก่ การเดินบัญชีผ่านบัญชีธนาคารทุกเดือน การที่กิจการมี

ผลกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี มีการจัดหางบการเงินของกิจการ การมีระบบการจัดเก็บเอกสารรายรับ-รายจ่ายของกิจการ ตามลำดับ ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง 1 ปัจจัย คือ การแยกรายรับ-รายจ่ายของกิจการกับส่วนตัว

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญปัจจัยด้านผลการดำเนินงาน

ปัจจัยด้านผลการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การแยกรายรับ-รายจ่ายของกิจการกับส่วนตัว	3.42	0.92	ปานกลาง
2. การมีระบบการจัดเก็บเอกสารรายรับ-รายจ่ายของกิจการ	3.58	0.94	มาก
3. มีการจัดหางบการเงินของกิจการ	3.76	0.88	มาก
4. การเดินบัญชีผ่านบัญชีธนาคารทุกเดือน	4.20	0.76	มาก
5. การที่กิจการมีผลกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี	4.09	0.84	มาก
รวม	3.81	-	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการโดยรวมและเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจ ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของธุรกิจ การมี

ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการให้สินเชื่อ การลงทุนโดยนำเครื่องจักร/เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดต้นทุน การจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางธุรกิจ และการวางแผนให้มีผู้สืบทอดอำนาจในการบริหาร ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญด้านการบริหารและการจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางธุรกิจ	2.97	0.88	ปานกลาง
2. การวางแผนให้มีผู้สืบทอดอำนาจในการบริหาร	2.90	0.93	ปานกลาง
3. ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของธุรกิจ	3.31	0.92	ปานกลาง
4. การลงทุนโดยนำเครื่องจักร/เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดต้นทุน	3.08	0.98	ปานกลาง
5. การมีเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจ	3.38	0.96	ปานกลาง
6. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการให้สินเชื่อ	3.24	1.01	ปานกลาง
รวม	3.14	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 ผู้ประกอบการ SMEs ให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหากพิจารณารายปัจจัย พบว่า ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก 1 ปัจจัย คือ แนวโน้มภาวะธุรกิจที่ดำเนินอยู่โดยรวมมีทิศทางที่ดี และให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นโยบายด้านสินเชื่อ SMEs ของ

ธนาคารที่ตรงกับประเภทกิจการทำน การแข่งขันของธนาคารในพื้นที่ การเติบโตของประเภทธุรกิจอื่น ๆ ในพื้นที่ นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การมีบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) การเผยแพร่ข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคาร และจำนวนสาขาของธนาคารในพื้นที่ ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การมีบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)	3.02	1.15	ปานกลาง
2. นโยบายด้านสินเชื่อ SMEs ของธนาคารที่ตรงกับประเภทกิจการทำน	3.38	1.12	ปานกลาง
3. การเผยแพร่ข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคาร	2.94	1.00	ปานกลาง
4. จำนวนสาขาของธนาคารในพื้นที่	2.76	0.96	ปานกลาง
5. การแข่งขันของธนาคารในพื้นที่	3.27	0.99	ปานกลาง
6. แนวโน้มภาวะธุรกิจที่ดำเนินอยู่โดยรวมมีทิศทางที่ดี	3.82	0.82	มาก
7. การเติบโตของประเภทธุรกิจอื่น ๆ ในพื้นที่	3.24	0.98	ปานกลาง
8. นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ	3.03	1.10	ปานกลาง
รวม	3.18	-	ปานกลาง

2. เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้รวม 7 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ การแข่งขันของธนาคารในพื้นที่ การเผยแพร่ข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคาร จำนวนสาขาของธนาคารในพื้นที่ นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การเติบโตของประเภทธุรกิจอื่น ๆ ในพื้นที่ นโยบายสินเชื่อ SMEs ของธนาคารที่ตรงกับประเภทกิจการท่าน และแนวโน้มภาวะธุรกิจที่ท่านดำเนินอยู่โดยรวมมีทิศทางที่ดี

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การมีเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจ การลงทุนโดยนำเครื่องจักร/เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดต้นทุน ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของธุรกิจ การจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางธุรกิจ และการวางแผนให้ มีผู้สืบทอดอำนาจในการบริหาร

องค์ประกอบที่ 3 ด้านประวัติทางการเงินและหลักประกัน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การมีประวัติการชำระหนี้ที่ดี การใช้อสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน การเดินบัญชีผ่านบัญชีธนาคารทุกเดือน และการเป็นลูกค้าสินเชื่อของธนาคารมาก่อน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศทางการบัญชีและการเงิน ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การมีระบบการจัดเก็บเอกสารรายรับ-รายจ่ายของกิจการ มีการจัดทำงบการเงินของกิจการ และการแยก รายรับ-รายจ่ายของกิจการกับส่วนตัว

องค์ประกอบที่ 5 ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การรู้จักสร้างโอกาสและหาช่องทางดำเนินธุรกิจ การมีความเข้าใจในการจัดทำแผนธุรกิจ และการติดตามข่าวสารหรือรับข่าวสารเศรษฐกิจ และการเงิน

องค์ประกอบที่ 6 ด้านสถานะทางสังคม ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การเป็นลูกค้าเงินฝากของธนาคารมาก่อน และการมีสถานะทางสังคม

องค์ประกอบที่ 7 ด้านโครงสร้างเงินทุน ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การที่กิจการมีหนี้สินน้อยกว่าทุน และการที่กิจการมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ

การอภิปรายผล

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ ตามกรอบการศึกษาที่กำหนดไว้ 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล พบว่า โดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญปานกลาง ยกเว้นด้านการมีประสบการณ์ทางธุรกิจมาก่อน ด้านการเป็นลูกค้าสินเชื่อของธนาคารมาก่อน ด้านการรู้จักสร้างโอกาสและหาช่องทางดำเนินธุรกิจ มีระดับความสำคัญมาก ส่วนด้านการเข้าอบรม/สัมมนาในหลักสูตรที่สถาบันการเงินจัด มีระดับความสำคัญน้อย

2. ปัจจัยด้านฐานะกิจการโดยรวมและรายด้าน มีระดับความสำคัญมากในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการที่กิจการมีหนี้สินน้อยกว่าทุน ด้านการที่กิจการมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ ด้านการมีประวัติชำระหนี้ที่ดี และด้านการใช้อสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านผลการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญมาก เว้นแต่ด้านการแยกรายรับ-รายจ่ายของกิจการกับส่วนตัวที่มีระดับความสำคัญปานกลาง

4. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการโดยรวมและรายด้าน มีระดับความสำคัญปานกลางในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางธุรกิจ ด้านการวางแผนให้มีผู้สืบทอดอำนาจในการบริหาร ด้านความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของธุรกิจ ด้านการลงทุนโดยนำเครื่องจักร/เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดต้นทุน ด้านการมีเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจ และด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการให้สินเชื่อ ตามลำดับ

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจโดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญปานกลาง เว้นแต่ด้านแนวโน้มภาวะธุรกิจที่ดำเนินอยู่โดยรวมมีทิศทางที่ดี ที่มีระดับความสำคัญมาก

หากนำผลสำรวจของกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์จัดกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้รวม 7 องค์ประกอบ รายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจ

เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับสินเชื่อให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ที่ดูแลด้านสินเชื่อ SMEs กล่าวคือ ในการกำหนดนโยบายด้านสินเชื่อ (Lending Policy) ธนาคารพาณิชย์จะประเมินแนวโน้มการเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวมและในแต่ละประเภทธุรกิจ

รวมถึงประเมินภาวะการแข่งขัน ทิศทางนโยบายภาครัฐ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์โครงสร้างสินเชื่อของธนาคาร (Portfolio) ในปีที่ผ่านมา เพื่อนำมากำหนดนโยบายสินเชื่อว่า ควรไปในทิศทางใด จะมีเป้าหมายสนับสนุนสินเชื่อแก่ประเภทธุรกิจใดและจะระมัดระวังการให้สินเชื่อแก่ประเภทธุรกิจใด จะมุ่งเน้นกลุ่มธุรกิจขนาดย่อม ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ตลอดจนการสร้างผลิตภัณฑ์สินเชื่อและเผยแพร่เพื่อรองรับเป้าหมายการให้สินเชื่อดังกล่าว หลังจากนั้นจะกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้สำนักงานภาค/สำนักงานเขต ที่รับผิดชอบในแต่ละเขตพื้นที่นำไปปฏิบัติ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า หากนโยบายด้านสินเชื่อของธนาคารสอดคล้องกับประเภทธุรกิจของกิจการที่ขอสินเชื่อ โอกาสที่จะได้รับการอนุมัติสินเชื่อมีแนวโน้มสูง ในทางตรงกันข้าม หากผู้ประกอบการอยู่ในประเภทธุรกิจที่ธนาคารระมัดระวังการให้สินเชื่อ อาจทำให้ธนาคารพาณิชย์เข้มงวดในการวิเคราะห์สินเชื่อมากขึ้น กำหนดอัตราดอกเบี้ย/เงื่อนไขการอนุมัติสินเชื่อมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น แม้ว่าธุรกิจท่านจะมีฐานะและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาดีเพียงใดก็ตาม นอกจากนี้ยังมีประเด็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ต่างให้ความสำคัญ และนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อมากขึ้น เพราะหากธุรกิจที่ขอสินเชื่อเป็นประเภทธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือผู้ประกอบการละเลยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือผู้ประกอบการละเลยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือผู้ประกอบการละเลยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธุรกิจอาจมีความเสี่ยงจากการถูกต่อต้าน การประท้วงจากชุมชน จนเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินธุรกิจได้ (วิสาขา ภูจินดา, 2555: 13-14)

จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้น ทำให้เกิดคำถามตามมาว่า แล้วผู้ประกอบการ SMEs จะทราบเกี่ยวกับทิศทางนโยบายด้านสินเชื่อของแต่ละธนาคารได้อย่างไร ซึ่งพอมิมีแนวทางอธิบายเบื้องต้นได้ดังนี้

สิ่งแรกที่ผู้ประกอบการ SMEs ต้องรู้คือ ทิศทาง แนวโน้มของประเภทธุรกิจ (Sector) ที่ตนกำลัง ดำเนินอยู่หรือกำลังจะลงทุนว่าเป็นอย่างไร ซึ่ง ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจการเงินมีความ หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าในอดีต และควรศึกษาเปรียบเทียบแต่ละผลิตภัณฑ์และ เงื่อนไขของแต่ละธนาคารที่เผยแพร่ก่อนการขอ สินเชื่อ สำหรับการขอสินเชื่อควรยื่น 2-3 แห่ง ไม่ควร ขอสินเชื่อเฉพาะธนาคารที่ตนเป็นลูกค้าหรือคุ้นเคย เท่านั้น รวมถึงควรเลือกยื่นทั้งกับธนาคารขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้พูดคุย ทราบถึงนโยบายและ ผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อของแต่ละธนาคาร ซึ่งปัจจุบัน มีการนำเสนอที่หลากหลายภายใต้ภาวะการแข่งขัน ที่มากขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบและ วางแผนประกอบการขอสินเชื่อ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารและการ จัดการ องค์ประกอบที่ 5 ด้านบุคคล และองค์ ประกอบที่ 6 ด้านสถานะทางสังคม

สาเหตุที่นำปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 5 และปัจจัย ที่ 6 มาอภิปรายผลควบคู่กัน เนื่องจาก กิจกรรมของ SMEs โดยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัว (Family Owned Business) เจ้าของกับผู้บริหารส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในครอบครัว ดังนั้น ความสามารถในการบริหารและการจัดการจึงเกี่ยวข้องโดยตรง กับปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งจะสะท้อนถึงความสามารถ ในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับธุรกิจ และความสามารถในการนำพาธุรกิจให้เติบโตได้ในอนาคต

สำหรับปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ผู้ประกอบการ SMEs และธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับการประเมินความสามารถในการแข่งขัน ด้านต้นทุนและราคา กลุ่มลูกค้าเป้าหมายและ เครือข่าย/พันธมิตรทางธุรกิจ ส่วนการประเมิน

โครงสร้างการบริหาร จะประเมินจากการกระจาย อำนาจและการวางแผนทายาทเพื่อสืบทอดอำนาจ กิจการ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อ การอยู่รอดและการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจ ครอบครัว (อำพล นววงศ์เสถียร, 2552: 50) ซึ่ง ปัจจุบัน พบว่า ธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลส่วนใหญ่ มัก จะผูกขาดอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไว้กับ เจ้าของกิจการเพียงคนเดียว ขาดการวางแผนหรือ เตรียมการสำหรับผู้สืบทอดกิจการ ซึ่งเป็นความเสี่ยง ที่มักจะถูกมองข้าม การจะจ้างบุคคลภายนอกเข้ามา บริหารก็กลัวความลับกิจการรั่วไหล ส่งผลให้หลาย กิจการขาดทายาทมารับช่วงต่อในการบริหาร หรือ มีทายาทแต่ก็ไม่เต็มใจที่จะเข้ามาบริหาร สอดคล้อง กับผลการศึกษาขององค์การพัฒนาความร่วมมือ และพัฒนาการทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development, 2011) ที่พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ไทยจำนวนมากทำธุรกิจเพราะความจำเป็นมากกว่าทำเพราะ โอกาส ส่งผลต่อความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและสร้าง โอกาสให้กับธุรกิจ

ส่วนปัจจัยด้านบุคคล ผู้ประกอบการ SMEs และธนาคารพาณิชย์ ให้ความสำคัญกับความเข้าใจ และความตั้งใจในการประกอบธุรกิจสูง สามารถให้ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินธุรกิจในตลาดหรือ บริการที่ธุรกิจดำเนินอยู่ ซึ่งแนวทางการดำเนินธุรกิจ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ (Philip, 2010: 10-11) โดยเฉพาะความเข้าใจ ในแผนธุรกิจ เพราะแผนธุรกิจเป็นหัวใจสำคัญของการทำธุรกิจ เป็นการเริ่มต้นอย่างมีระบบของการ เป็นผู้ประกอบการ (จุฑาธิป ศีลบุตร, รจิตพรพรณ จันทราช และจิราพร ชมพิบูล, 2553: 39-41) ที่ผ่าน มาผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าปัญหา ใหญ่ที่สุดคือ การขาดเงินทุน ทั้งที่ข้อเท็จจริงแล้ว

ปัญหาใหญ่กลับเป็นเรื่องของการขาดวิธีคิดอย่างเป็นระบบในการทำธุรกิจ ซึ่งหากแผนธุรกิจมีความชัดเจน มีแนวทางที่จะพัฒนาให้เป็นไปได้ โอกาสที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จย่อมมีสูง สถาบันการเงินต่างก็จะได้ความสนใจเข้ามาสนับสนุนด้านการเงินเอง (วิฤทธิวิเศษสินธุ์, 2555: 12) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่สามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลที่ชัดเจนถึงแผนธุรกิจที่ใช้ประกอบการขอสินเชื่อจากธนาคารได้ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดย่อมมีปัญหาและไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมาก

ส่วนปัจจัยด้านสถานะทางสังคม ได้แก่ การเป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เช่น หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น การเป็นผู้บริหารระดับสูงในบริษัทที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ การประกอบอาชีพเฉพาะ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ อัยการ ผู้พิพากษา เป็นต้น รวมถึงการเป็นลูกค้าเงินฝากรายใหญ่ของธนาคาร จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการ SMEs และธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญ ในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ ยึดมั่นในตัวบุคคลที่มีอำนาจและชื่อเสียง ให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงกว่า

องค์ประกอบที่ 3 ด้านประวัติทางการเงินและหลักประกัน และองค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศทางการบัญชีและการเงิน

สาเหตุที่นำปัจจัยที่ 3 และปัจจัยที่ 4 มาอธิบายควบคู่กัน เนื่องจากเป็นปัจจัยโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับฐานะและผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตที่สะท้อนความสามารถของกิจการในการชำระหนี้ในปัจจุบันและอนาคต การมีประวัติ

ทางการเงินและประวัติการชำระหนี้ที่ดี การรู้จักเดินบัญชีผ่านบัญชีธนาคารเพื่อสะท้อนปริมาณธุรกรรมของธุรกิจ การเป็นลูกค้าสินเชื่อของธนาคารมาก่อน ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ธนาคารมีข้อมูลในการประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อมากขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับระบบการจัดเก็บเอกสารทางการเงินการบัญชีเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นและสามารถตรวจสอบได้ การแยกรายรับ-รายจ่ายระหว่างกิจการกับส่วนตัว ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินหรือข้อมูลทางการเงินของกิจการ ทำให้ธนาคารมีข้อมูลที่เพียงพอและน่าเชื่อถือในการประเมินความเสี่ยงเพื่อวิเคราะห์สินเชื่อ สามารถประเมินความเสี่ยงชำระหนี้ของกิจการได้ถูกต้องและรวดเร็ว ส่งผลให้มีโอกาสได้รับอนุมัติสินเชื่อ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุมัติสินเชื่อได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น

จากการศึกษาข้อมูล ยังพบว่า ธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสารสนเทศทางบัญชีและการเงิน กล่าวคือ ส่วนใหญ่ไม่ทำธุรกรรมผ่านบัญชีธนาคาร ให้ความสำคัญกับระบบเอกสารและระบบการรับ-จ่ายเงินต่ำ บางรายละเลยกับประวัติการชำระหนี้ โดยมีประวัติการผิดนัดชำระหนี้ บัตรเครดิตสินเชื่อบุคคล สินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อรถยนต์ บางรายมีการปกปิดข้อมูลกิจการ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อโอกาสที่จะได้รับสินเชื่อและยังส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์มีต้นทุนในการรวบรวมข้อมูลและค่าใช้จ่ายในการติดตามดูแลสูง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจ SMEs ต้องประสบความยากลำบากในการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์มากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Asymmetric Information) กล่าวคือ บุคคลที่เป็นเจ้าของ/ผู้บริหารย่อมมีข้อมูลภายในของธุรกิจมากกว่าบุคคลภายนอก

และหากธนาคารซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับข้อมูล ไม่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน จะเป็นอุปสรรค สำคัญในการประเมินความเสี่ยงเพื่อวิเคราะห์สินเชื่อ ส่งผลต่อการกำหนดเงื่อนไขการอนุมัติสินเชื่อที่ไม่ เหมาะสมทั้งด้านการจัดผลิตภัณฑ์ วงเงิน อัตรา ดอกเบี้ย การค้ำประกันและระยะเวลาชำระหนี้เงินกู้ ดังจะเห็นได้จาก SMEs มักจะถูกปฏิเสธการให้สินเชื่อ หรือได้รับอนุมัติสินเชื่อในวงเงินที่ต่ำ อัตราดอกเบี้ยสูง ถูกเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันสูง และระยะเวลาคืน เงินกู้สั้นกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากการให้ข้อมูลสารสนเทศทางบัญชีที่ด้อย คุณภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ในกลุ่มธุรกิจ SMEs ขนาดย่อม ที่มีการติดต่อหรือเป็นลูกค้ากับธนาคาร เป็นเวลานานจะจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำและใช้ หลักประกันในการกู้ยืมต่ำ เนื่องจากธนาคารมีประวัติ และข้อมูลลูกค้าที่น่าเชื่อถือและมากพอที่จะประเมิน ความเสี่ยงในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการให้กู้ยืมกับ คุณภาพของข้อมูลของผู้กู้ยืม (Berger and Udell, 1995: 354-355)

สำหรับด้านหลักประกันโดยทั่วไปจะเป็น ประเภท เงินฝาก อสังหาริมทรัพย์ พันธบัตร ใบหุ้น ซึ่งในส่วนของอสังหาริมทรัพย์ โดยส่วนใหญ่ธนาคาร พาณิชย์จะให้ความสำคัญกับหลักประกันที่เป็นที่ตั้ง ของสถานประกอบการเป็นหลัก (Core Asset) ทั้งนี้ เพราะเป็นสินทรัพย์ที่สร้างรายได้ให้กับกิจการเป็น สำคัญ การจำเป็นต้องมีหลักประกันก็เพื่อให้ผู้กู้เกิด ความรับผิดชอบในการใช้เงินมากขึ้น รวมทั้งเพื่อ ป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นหากธนาคารไม่ สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือได้รับข้อมูลไม่เพียงพอที่จะ วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของผู้ขอสินเชื่อได้ อย่างมั่นใจตามที่ต้องการ ธนาคารก็จะชดเชยความ เสี่ยงด้วยการเรียกหลักประกันสูงขึ้น แต่อย่างไร

ก็ตาม ปัจจุบันภาวะการแข่งขันระหว่างธนาคาร พาณิชย์ที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ มีเครื่องมือในการประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อ มากกว่าในอดีต ส่งผลให้ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ ให้ความสำคัญกับหลักประกันที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ลดลง จากอดีต โดยสะท้อนจากปัจจุบันที่ธนาคารพาณิชย์ ให้สินเชื่อในวงเงินที่สูงกว่าหลักประกัน การมีบริษัท ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม เข้ามาช่วยค้ำ ประกันสินเชื่อในกรณีหลักประกันไม่เพียงพอ รวมถึงการมีบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ซึ่งทำ หน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลประวัติการชำระสินเชื่อ ของบุคคลและนิติบุคคล เพื่อใช้ในการประกอบการ วิเคราะห์สินเชื่อของสถาบันการเงิน ทำให้ธนาคาร สามารถวิเคราะห์ประวัติและภาระหนี้โดยรวมของ ลูกค้าได้มากขึ้น แม้ว่าในข้อเท็จจริงจะพบว่า สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ โดยส่วนใหญ่จะยังคงมี อสังหาริมทรัพย์เป็นประกันก็ตาม

องค์ประกอบที่ 7 ด้านโครงสร้างเงินทุน

ในที่นี้หมายถึง สัดส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt-to-Equity Ratio) เป็นการวัดโครงสร้างเงินทุน ให้เหมาะสมกับวงเงินที่จะขอสินเชื่อจากธนาคาร พาณิชย์ โดยหลักการแล้วธนาคารพาณิชย์จะไม่ พิจารณาให้สินเชื่อโครงการที่มีค่า D/E Ratio สูง มากเกินไป เพราะหากธุรกิจประสบปัญหาอาจ ทำให้กระแสเงินสดรับต่ำลงไม่เพียงพอต่อการชำระ ดอกเบี้ยและเงินต้น สอดคล้องกับความเห็นของผู้ บริหารธนาคารพาณิชย์ ที่ให้ความเห็นว่า โดยส่วน ใหญ่ระดับสัดส่วนที่เหมาะสมเมื่อรวมกับวงเงินที่ขอ สินเชื่อแล้วควรอยู่ระหว่าง 2:1-3:1 กล่าวคือ เงินกู้ ไม่ควรเกินกว่าสองเท่าของเงินทุนของผู้ประกอบการ (สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงิน ไทย 2546: 90-91) หรือสัดส่วน 3:1 ยังถือเป็นเกณฑ์

ที่พอยอมรับได้ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติอาจมีความยืดหยุ่นและรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันได้ รวมถึงปัจจัยด้านอื่นประกอบ ได้แก่ นโยบายการให้สินเชื่อ ภาวะการแข่งขันระหว่างธนาคาร ฐานะและความเสี่ยงทางการเงินของผู้ขอสินเชื่อ รวมถึงประเภทธุรกิจของลูกค้าที่ขอสินเชื่อ ยกตัวอย่าง กรณีหากลูกค้าประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับความจำเป็นในการดำรงชีพ ธนาคารอาจยอมรับสัดส่วน D/E Ratio ที่สูงกว่าธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วธนาคารจะใช้ประสบการณ์ในการประเมินความเสี่ยงร่วมกับการวิเคราะห์ฐานะของกิจการผู้ขอสินเชื่อเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของกฤษฎี ปิยะวัฒน์-นันท์ (2546: 72) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับสัดส่วนหนี้สินและทุนที่เหมาะสมของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย พบว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ ปัจจัยที่ 1 ความแปรปรวนของรายได้ กล่าวคือ ธุรกิจที่มีความแปรปรวนของรายได้มาก จะมีความเป็นไปได้สูงในการที่กิจการจะล้มละลาย และจะมีข้อจำกัดในการหาแหล่งเงินทุนภายนอกจากการก่อหนี้ ซึ่งจะส่งผลให้ระดับสัดส่วนหนี้สินต่อทุนที่เหมาะสมลดลง ปัจจัยที่ 2 สินทรัพย์ที่มีตัวตน กล่าวคือ ธุรกิจที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนที่มากกว่าย่อมจะมีความสามารถในการก่อหนี้หรือขอกู้เงินจากธนาคารได้มากกว่าธุรกิจ SMEs ที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนอยู่น้อย กล่าวคือ ความสามารถในการก่อหนี้ของธุรกิจจะเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ที่มีตัวตนของธุรกิจ ปัจจัยที่ 3 โอกาสในการเติบโตของธุรกิจ กล่าวคือ หากผู้ประกอบการคาดว่าธุรกิจมีแนวโน้มจะเติบโตมากขึ้น ก็จะมีการลงทุนเพิ่ม ซึ่งการลงทุนที่เพิ่มขึ้นนี้จะเพิ่มขึ้นจากแหล่งทุนภายนอกมากกว่าแหล่งทุนภายใน (จากกำไรสะสม) ที่มีอยู่ของ

ธุรกิจ ปัจจัยที่ 4 ขนาดของธุรกิจ กล่าวคือ ยิ่งธุรกิจมีขนาดใหญ่ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะลดลง ทำให้สามารถก่อหนี้ได้มากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่มีระดับหนี้สินต่อทุนที่มากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก และปัจจัยที่ 5 ความสามารถในการทำกำไร กล่าวคือ ธุรกิจที่มีความสามารถในการทำกำไรได้มากกว่าจะมีกำไรสะสมสูง ทำให้สามารถจัดหาเงินทุนภายในของกิจการได้มากกว่า ดังนั้นธุรกิจ SMEs ที่มีความสามารถในการทำกำไรมากกว่าก็จะมีระดับสัดส่วนหนี้สินต่อทุนที่สูงกว่าด้วย

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs ในแต่ละกลุ่มมีลักษณะของปัญหาและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นมาตรการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐไม่ควรมีลักษณะแบบเหมารวม (One Size Fit All) ไปทุกขนาดของ SMEs มาตรการที่ดีควรแยกเฉพาะเป็นรายกลุ่มตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มนั้น ๆ จึงจะสามารถผลักดันให้ SMEs สามารถเติบโตต่อไปได้ สำหรับกลุ่มธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งมีจำนวนสูง และมีปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากที่สุด ซึ่งที่ผ่านมามาสถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจจะเป็นทางเลือกที่ช่วยแก้ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ระดับหนึ่งก็ตาม แต่ยังคงเห็นว่ากลุ่มบริษัทผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ (Non-Bank) ยังคงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะไม่ได้รับเงินฝากจากประชาชนทั่วไปและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจมากกว่าธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น การเพิ่มจำนวน Non-Bank รายใหม่เพิ่มขึ้น รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ Non-Bank ที่มีอยู่เดิมให้สามารถขยายสาขาและมุ่งเน้นการให้สินเชื่อธุรกิจได้มากขึ้นยังคงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะจังหวัดที่มีปริมาณสินเชื่อ SMEs สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ และร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ในอันดับต้นของภาค หากสามารถวิเคราะห์ในจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดเล็กจะทำให้สามารถทราบถึงปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการสนับสนุนและความช่วยเหลือจาก ดร.พิชิต ภัทรวิมลพร ผู้อำนวยการอาวุโส นายธีรพงศ์ อินทรชัย ผู้บริหารส่วน นางเบญจมาศ โคตรหนองบัว และนายโรจน์ลักษณะ ปรึษา ผู้บริหารทีม นายวิจิต พิมพ์สวัสดิ์ และนายสนธิเชษฐ โคตรหนองบัว เศรษฐกรอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะตลอดมาตั้งแต่ต้นจนงานวิจัยสำเร็จเรียบร้อย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัด นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ และร้อยเอ็ด รวมถึงผู้บริหารสถาบันการเงินที่ดูแลสินเชื่อ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

ขอขอบคุณ ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่องานวิจัยครั้งนี้ จนงานสำเร็จได้ด้วยดี

บรรณานุกรม

- Berger, Allen N., and Udell, Gregory F. 1995. "Relationship Lending and Lines of Credit in Small Firm Finance." **Journal of Business** 68, 3: 351-381.
- Navavongsathian, Ampol. 2010. "Growing of Family Business : The Important Issue for Survival and Sustainability." **Journal of Business Administration** 32, 124: 39-55. (in Thai).
- อำพล นววงศ์เสถียร. 2552. "การสืบทอดธุรกิจครอบครัว: ประเด็นสำคัญของความท้าทายเพื่อการอยู่รอดและยั่งยืน." **วารสารบริหารธุรกิจ** 32, 124: 39-55.
- Organization for Economic Co-operation and Development. 2011. **Thailand: Key Issues and Policies, OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship** [Online]. Available: <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/product/8511041e.pdf>
- Philip, Mathew. 2010. "Factors Affecting Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs)." **Asia Pacific Journal of Research In Business Management** 1, 2: 1-15.
- Phoochinda, Wiksakha. 2012. "Implementation of the Sufficiency Economy Philosophy of Environmental Management in the Manufacturing Industry." **University of the Thai Chamber of Commerce Journal** 32, 3: 1-16. (in Thai).

- วิสาชา ภูจินดา. 2555. “การนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมโรงงาน.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 32, 3: 1-16.
- Piyatwattananon, Krisadee. 2003. “**The Capital Structure of SMEs in Thailand.**” Master’s thesis, Chulalongkorn University. (in Thai).
- กฤษฎี ปิยะวัฒน์นะนนท์. 2546. “**โครงสร้างเงินทุนของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย.**” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Silbut, Juthathip, Jantharat, Rajitphan, and Chompikul, Jiraporn. 2010. “Factors of Community Leaders Affecting the Strength of Herbal Product Producers.” **University of the Thai Chamber of Commerce Journal** 30, 4: 30-43. (in Thai).
- จุฑาทิพย์ ศีลบุตร, รจิตพรรณ จันทราช และจิราพร ชมพิบูล. 2553. “ปัจจัยของผู้นำวิสาหกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชนที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชน.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 30, 4: 30-43.
- Thai Institute for Banking and Finance Association. 2003. **Handbook of Banking and Finance for Thai Banker.** Bangkok: Erawan. (in Thai).
- สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย. 2546. **คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย.** กรุงเทพมหานคร: เอราวัณการพิมพ์.
- Visetsin, Virit. 2012. “Driving Force of NEC to SMEs.” **Industry Journal** 54: 11-13. (in Thai).
- วิฤทธิ วิเศษสินธุ์. 2555. “สร้างแรงขับเคลื่อน NEC สู่ SMEs.” **อุตสาหกรรมสาร** 54: 11-13.

Mr. Konwit Tunsri is a senior economist in the Regional Economy Division, Bank of Thailand, Northeastern Region Office. His interests and expertise are in labor and the financial access for small and medium enterprises (SMEs) in the northeastern region.

Mrs. Sireethorn Jarutanyalak is a senior economist in the Regional Economy Division, Bank of Thailand, Northeastern Region Office. Her interests and expertise are in economic conditions of northeastern region.

Mrs. Orarin Mulakut is a senior economist in the Regional Economy Division, Bank of Thailand, Northeastern Region Office. Her interests and expertise are in economic conditions of Vietnam.

Mrs. Pornipa Sinpo is a senior economist in the Regional Economy Division, Bank of Thailand, Northeastern Region Office. Her interests and expertise are in economic conditions of the northeastern region.

Miss Suphaphorn Vattanaudomchai is a senior economist in the Regional Economy Division, Bank of Thailand, Northeastern Region Office. Her interests and expertise are in the economic conditions of the northeastern region.

Dr. Surachai Chancharat is an assistant professor of economics in Faculty of Management Science, Khon Kaen University. His research interests and expertise are in macroeconomics, financial economics and applied econometrics. He has published his research papers in an international refereed journal and has presented them in conferences, both locally and overseas.